

Resume

Natura 2000 område nr. 186 Almindingen

Områdebeskrivelse

NATURA 2000-området ligger midt på Bornholm, og består af habitatområde 160 og fuglebeskyttelsesområdet F80. Området indeholder et af Danmarks største samlede skovområder, og dækker de kendte områder: Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne.

NATURA-området rummer øens højeste punkt og topografien præges af talrige sprækkedale i klippegrunden og enkelte større forvitrede diabasgange, hvor den mest markante er Ekkodalen. Landskabets højde i forening med det tætte skovdække betyder at området modtager øens højeste nedbørsmængder, ca. 700 mm årligt mod under 500 mm ved kysten.

Skovene rummer kulturværdier så som borgruiner, røser, skibssætninger og bautasten. I Habitatområdet findes et større militært radaranlæg og flere mindre militære anlæg. Desuden findes her mange tidligere og enkelte stadig fungerende stenbrud.

Vigtigste naturværdier

Naturværdierne i Natura 2000-området har rod i det gamle højlyngsområde, der nu for størstedelen er tilplantet med skov. Skovtilplantningen tog sin begyndelse med inddigningen af Almindingen. Denne var fuldført 1809 og senere er flere 'indlæg' og kommuneplantagerne stødt til skoven.

Udover den rene nåleplantage, der dominerer arealmæssigt, findes også løvskov og løvblandskov, til dels naturskov med ekstensiv drift pga. terrænforholdene. I skoven er der rester af hede med oprindelse i højlyngen, dels søer og våde områder der fortrinsvis afvandes gennem sprækkedale. Skovene bærer generelt præg af omfattende forsøg på afvanding. I skovene findes mange mindre vandhuller eller moseområder med hængesæk eller rigkær. Nogen af kær-områderne afgræsses med kreaturer eller heste.

Udenfor skoven særligt i den østlige del, findes større og mindre overdrevsarealer og større moseområder (Ølene, Vallensgård og Kærsgård moser). I Paradisbakkerne mod øst ses de største rester af højlyngen på Årsdale Ret og en imponerende mosaik af hede, overdrev, moser og sprækkedale med søer, hængesæk eller løvskov.

Området er udpeget for at beskytte 22 habitatnaturtyper og 3 arter: Bred vandkalv, Lys skivevandkalv samt Damflagermus. Desuden er området udpeget på grundlag af 8 ynglende fuglearter, der hver bidrager med mere end 1% af den nationale bestand.

Trusler mod områdets naturværdier

Der er foretaget en tilstandsvurdering for de fleste af områdets naturtyper, og truslerne mod udpegningsgrundlaget er registreret.

Mange af de naturtyper, som området er udpeget for at beskytte, vurderes at være påvirket af atmosfærisk kvælstofdeponering (eutrofiering). Flere steder er der problemer som følge af tilgroning pga. manglende afgræsning ligesom afvanding og invasive arter er en trussel for naturværdierne flere steder i området. Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtyper forringes eller ødelægges, eller at skovnaturtyper konverteres til skovnaturtyper, der ikke er omfat-

tet af habitatdirektivet.

Forstyrrelser kan være en trussel for ynglende fugle på udpegningsgrundlaget.

Målsætning og indsats

Den overordnede målsætning for området er, at Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne bliver et godt levested og ynglested både for vigtige forekomster af ynglende fugle og for arterne på udpegningsgrundlaget. Der er særligt fokus på skive-vandkalv og bred vandkalv samt damflagermus, der kun har få forekomster i Danmark.

Det prioriteres højt, at vinteregeskov og bøg på mor sikres god til høj tilstand, og at arealet med vinteregeskov er stigende.

De lysåbne naturtyper sikres en god-høj naturtilstand og de truede naturtypers areal skal øges, hvis de naturgivne forholdt gør det muligt.

Indsats

Oversigt over væsentlige indsatser til gennemførelse af denne plan:

Indsats	Stort omfang	Mindre omfang	Undersøges nærmere	Ikke anvendt
Rydning, fjernelse af uønsket opvækst Herunder bekæmpelse af invasive arter	X			
Forbedring af hydrologi Fx ved at standse dræning, genoprette vandløb, fjerne diger		X		
Ekstensiv drift Fx indførelse eller opretholdelse af græsning, høslet mm.	X			
Sikring af arealer Sikring af natur der ikke pt. er beskyttet (fx stenrev og skovnatur)				X
Reducere forstyrrelser Fx færdsel, sejlads og jagt		X		
Forbedring/sikring af levesteder Fx ved etablering af vandhuller, sikring af redetræer eller større fouragerings- eller yngleområder		X		

Indsatsen vil helt overvejende dreje sig om sikring af og/eller genindføre lysåbne forhold ved rydning af opvækst og drift (græsning) af naturtyperne samt gennemføre en indsats over for invasive plantearter. For mange vandafhængige naturtyper vil det desuden være afgørende at sikre en forbedret hydrologi, ligesom der skal sikres gode levesteder for f.eks. skive-vandkalv og bred vandkalv. Der foretages en sammenkædning af forekomsterne af rigkær og tidvis våd eng og surt overdrev, hvor det naturmæssigt er muligt. Endelig udføres en særlig indsats for truede arter ved at sikre velegnede leve- og ynglesteder.

Indsatsen for skovene vil helt overvejende dreje sig om beskyttelse af skovarealerne, samt sikring af hensigtsmæssig skovnaturtypebevarende drift og pleje.